

ČSSD rok po volbách

28.května 2007 Lukáš Jelínek

Česká sociální demokracie je podobně jako některé její partnerské strany v postkomunistických zemích obětí historického paradoxu: je těžkopádná a v řadě aspektů konzervativní. Souvisí to s porevolučním odporem společnosti k levici zdiskreditované KSČ (a defenzivní reakcí ČSSD), ale i s tím, že hlavní požadavky demokratické levice už byly naplněny v průběhu 20. století: sociální stát se stal evropskou realitou.

Témata, za něž může sociální demokracie nadšeně bojovat, jak kdysi činila například s rovným volebním právem, již nejsou tak jednoduchá, přehledná, všem srozumitelná. Jedna jsou příliš obecná

(podpora vědy a výzkumu), jiná (rovné příležitosti, ochrana klimatu) často narážejí na nezájem majoritní populace.

V 90. letech se ČSSD mohla spolehnout na záštitu protestních voličů, kteří se obtížně smiřovali s dopady radikální ekonomické transformace, ale i s některými dalšími změnami, jež přinesl listopad 89. Ostatně v samotné sociální demokracii dalo značnou práci prosadit účast ČR v NATO, začlenění české armády do zahraničních misí, stejně jako narovnání vztahů se SRN.

Situace po volbách 2002

Až převzetí vládní odpovědnosti nastolilo posuny v pohledu ČSSD na poměr přímých a nepřímých daní, až s nástupem Vladimíra Špidly se podařilo promítnout zahraniční inspirace do reformy veřejných financí, která byla na levicový subjekt odstartována nezvykle razantně. Vyústila však v odklon levicových voličů. Jiří Paroubek pomohl straně svým sebevědomím, ale též sázkou na osvědčené a vehementně prosazované levicové priority. Sociální demokracie tak loni dosáhla nebývalého volebního výsledku, ovšem za cenu polarizace společnosti, při níž o špetku více dušiček ulovila ODS.

V době po volbách dostala ČSSD šanci uvědomit si několik skutečností. Že není radno slavit dne před večerem. Že se nehodí šermovat siláckými výroky. Že nelze jednat paralelně se všemi a o všem. Že komunisté stále ještě nejsou akceptovatelným partnerem pro vrcholovou politiku. Že horší než celá Kubiceho politická policie účelově zveřejňující ušmudlané drby těsně před volbami jsou vlastní

poslanci ochotní zapomenout - po bůhvíjakém medikamentu - na své předvolební sliby.

Tak jako ostatní strany se i ČSSD dopustila v povolebním období spousty chyb. Jakmile zazněla jejich kritika, stáhla se do své ulity. Stejně reagovala na krach rozhovorů s lidovci (po Kalouskově nárazu v KDU) a s ODS (po nechuti Výkonné rady přistoupit na pravolevou trojkoalici). A protože se Paroubek ukázal jako lepší vůdce pro předvolební zápas než citlivý vyjednávač, našli se sociální demokraté, co mu začali mydlit schody. Nepomohl si ani rozchodem se Zemanem a šlapáním na paty vykukům pletoucím si politiku s byznysem. ČSSD se ponořila do svého vnitřního světa, ostatně jako vždy před sjezdem. Příjemným vybočením snad byly jen senátní a komunální volby: v prvních sociální demokracie oproti minulosti posílila, ve druhých potvrdila své pozice.

SPD, nebo SMER?

Když pomineme Paroubkovo šedesátiprocentní obhájení předsednického postu, březnový sjezd ČSSD ovládlo téma modernizace. Za tímto chladně znějícím termínem se skrývá snaha zefektivnit organizaci ČSSD a aktualizovat program, ale především tendence sociální demokracii otevřít a učinit ji přitažlivější pro nové členy a voliče. Ti by se měli rekrutovat ze skupin, u nichž si ČSSD nevede nejlépe - mladých, vysokoškoláků, městských liberálně uvažujících vrstev.

Otevřenost by přitom ČSSD měla předvádět i vůči příbuzným politickým proudům. Bez schopnosti cíleně si budovat koaliční potenciál by ČSSD oslabovala sama sebe. Samostatnou kapitolou pak je blížící se prezidentská volba, která může otestovat připravenost středových a levicových stran k hledání konsensu.

Jak se sociální demokracie zhostí opoziční role, ukáží příští měsíce. Její praktická parlamentní politika musí být uzpůsobena evropské profilaci ČSSD, důrazu na sociálně a ekologicky orientovanou tržní ekonomiku a programu společnosti vzdělání a inovací. Zjednodušeně popsané dilema, jež stojí nejen před stranickými špičkami, ale i řadovými členy, zní: SPD, nebo SMER?